

Szymańska-Horban, Irena

Pomnik przy ulicy Helenowskiej

Przegląd Pruszkowski nr 1, 121-122

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pomnik przy ulicy Helenowskiej

Parę dni temu dowiedziałam się, że niektórzy mieszkańcy Pruszkowa chcieliby zniszczyć pomnik przy ul. Helenowskiej, a płyty przeznaczyć na wybrukowanie (sic!) ulicy. Rozumiem...

Zastanawiam się tylko, czy ci, którzy zaproponowali zniszczenie pomnika wiedzą, dla uczczenia jakiego wydarzenia został on zbudowany?

Dwunastego września 1939 roku wojsko polskie stoczyło z najeźdźcą niemieckim krwawy bój między Pruszkowem a Brwinowem. Wśród poległych w tej bitwie był mieszkaniec Pruszkowa Tadeusz Jerzy Jędrzejewski – ranny był kpr. podchorąży Jerzy Szymczak (żołnierz AK – zmarł parę lat temu). Poległ tu Antoni Cejzik, wieloboista, olimpijczyk (reprezentował Polskę na olimpiadzie w Paryżu), jest patronem Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Pruszkowie.

Niemcy, zajmwszy teren w rejonie Pruszkowa, przygotowali stanowiska obrony na południowo-zachodnim skraju zabudowań Parzniewa, Helenowa i Kań. W tym czasie 28 Dywizja Piechoty, która składała się z resztek 15 pułku piechoty, 36 pułku Legii Akademickiej i 72 pułku piechoty zbliżyła się do Brwinowa. 36 pułk piechoty Legii Akademickiej pod dowództwem ppłk Karola Ziemińskiego zdobywa Brwinów – niestety, wobec przeważającej siły wroga muszą wycofać się z miasta.

W 25 rocznicę września żołnierze 36 pułku piechoty LA chcąc uczcić pamięć swych poległych kolegów (poległo ich 130) powołałi Komitet. Korzystając z tego, że jednym z uczestników walk pod

Brwinowem był Adam Rapacki (ówczesny minister Spraw Zagranicznych), uzyskali pozwolenie na budowę pomnika w Helenowie z napisem „Bohaterskim żołnierzom 36 pułku piechoty Legii Akademickiej – poległym za Ojczyznę”. Gdy zbliżał się dzień odsłonięcia pomnika, generał o nieustalonym nazwisku, jadąc do Helenowa nakazał przerwać pracę i zasłonić pomnik. Inny dygnitarz nakazał zmienić napis. Miał on brzmieć: Wyzwoleńcom i Obrońcom Ojczyzny – Chwała” Nakazał też co drugą głowę żołnierską przyodziać w hełm Armii Czerwonej.

Projektantem pomnika w pierwszej wersji był A. Jarocho.

Sądzę, że nie powinniśmy pozbywać się tego pomnika. Możemy tylko doprowadzić do zmian. 36 pułk Legii Akademickiej ma piękne tradycje walk o niepodległość w latach 1918 – 1920.